

ნაკადული

საყვანაძო ჟურნალი

მცირე ფლორანთათვის

ზინაარსი:

1 გაზაფხული	433
2 ოთხი და	435
3 მელია და ჩიტუნია	441
4 ჰერკულესის ამბავი	443
5 ამწვანებულ სამეფოში	446
6 ნარევი: ა) სპილო-გამდელი, ბ) კატა	454
7 სახალისო სამუშაო და გასართობი: ა) ვანოს თავგადასავალი, ბ) ხალხური, გ) რებუსი	467

№ XVI

ი კ ნ ი ს ი

1905

ტფილისი
ილიქტრონის სტამბა წიგ. გამოცე. ქართ. ამხანაგობისა
1905

ბერძნული
ლიტონი

გ ა ზ ა ფ ს უ ლ ი .

ზგვიზაფსულდა. სიცოცხლის ძალამ
იფეთქა... ვაქნა სამთარი ცივი,
და შეიმუსრა უნულთ ბორკილი,
რნ მოხვდა გულში მზის თბილი სხივი.

220

ისევ გაცოცხლდა მკვდარი ბუნება:
აუვაჟდა ბარი, აუვაჟდნენ მთები,

და წაღვოტებში ათას ფერბდად
 გარდაიფუქენ ვარდ-უკავილები;

ტყე შეიძოსა ზურმუხტის ფერად,
 მწვანე მანტია გარს მოიხვია
 და, თითქო ნიშნად სიუვარულისა,
 ფოთოლი ფოთოლს გადაესვია...

თვით სინარული გაძეფდა ქვეყნად,
 შორს, შორს გაისმის ნეტარი სმები:
 აქ ბუღბული სტკვენს, იქ მაშვი გალობს,
 მათ ბანს აძლევენ სხვა ფრინველები.

აჰ, რა კარგი ხარ, შენ გასაფხულო,
 დიად ზაფხულის წინამორბელო!..
 ვაძა!.. დიდება შენს მოვლინებას,
 ქვეყნის ნუგეშო, ქვეყნის იმელო!

ვ. რუხაძე.

თხი ჯა

(თარგმანი)

ყო და არა იყო რა, იყო ოთხი და: სამთარი, შემოდგომა, ზაფხული და გაზაფხული. ტკბილად ცხოვრობდნენ, თავიანთ საქმეში გართულნი, ერთმანეთის საქმეში არ ერეოდნენ და არც ჰქონდათ იმისთვის დრო. იმოდენი საქმე ჰქონდათ,

რომ სანახავადაც კი იშვიათად სვდებოდნენ ერთმანეთს. ერთხელ როგორღაც ოთხივენი შეიკარნენ ერთ ჯვარედინა გზაზედ ძველი ნაძვის ქვეშ. სამთარი ჩრდილოეთიდან მოვიდა, ზაფხული სამხრეთიდან, შემოდგომა დასავლეთიდან, გაზაფხული აღმოსავლეთიდან, და ბასი დაიწვეს,—რომელი დრო არის წელიწადში საუკეთესო. უველახედ უძეროსი სამთარი იყო და ჰირველად სთქვა თავისი:

—რომ იცოდეთ, რა მხიარულია ჩრდილოეთი! თეთრი სპეტაკი თოვლი, შხის სსივებზედ ვერცხლივით გაბრწყინებული; მუშახედ სუფთა და გამსჭირვალე ეინული! ასლა ბაუშეების სინარული, თოვლის დანახვაზე... ოჰ, რამდენს მხიარულობენ, რომ იცოდეთ! შეიკრიბება ჯგუფ-ჯგუფად რამდენიმე ბავშვი, იწვებს სიცილ-ხარხარს, თოვლით გუნდობას და თოვლისავე ადამიანს, ფრინველს და ჰირუტყვს აკეთებს. მაგრამ უველახედ მტკაღ

ცივაობა ასარებით. იმათ სიხარულს და კიჟინას სამყდროდ არა აქვს მამინ, რიდეხსაც ერთი ან რამდენიმე ერთად, სრულთ დაქანდებიან მოეინულ ფურდობიღვან. ეველას მხიარული, სიცივისგან დაწითლებული სახე აქვს, და თვალები ისე უბრწეინავს როგორც ნათელ ცაზედ ვარსკვლავები. საქმეც სომსულ არა მაქვს რა! ჩემთვის არც სვანა, არც თესვა, არც მკა! ჩემი საქმე მარტო ბუნარია საქმელი და მილი.

— არა, ჩემო დაო—უთხრა შემოდგომამ, შენ რაც გინდა სთქვი, და მე კი მაინც გეტყვი, რომ ჩემთან უფრო მხიარულობაა! შესედე! მინდორში მუშაობა კათავებულია; ცავეითლებული ტყე მზეზე ცეცხლსუკით ელავს, ქალები ტყეში სოკოს საკრეფად მიემხადებიან, ბავშვები ვენახ ბაღებს მოსდებიან და ერთმანეთს ეჯიბრებიან რომელი უფრო მეტ ვაშლს, მსხალს და უურმენს მოკრებას. ტყეში მონადირეების სავეირის სმა ვაინძის. ამაზედ მეტი მხიარულება გინდა?

საფსულმა ვაიცინა და უთხრა:—ნეტავ რა კალაპარაკებით თქვე საწელებო! თუ კი საქმე მაგაზე მივარდება, დიაღაც, მე თქვენზედ თამამად შემოდინან მოვიტანო თავი და ვსთქვა, რომ ჩემი დრო ეველასზედ უკეთესია. აბა ვაინყდეთ ერთი იმ მწვანით შემოსილ და სძირ ტეისაკენ, მინდვრებისკენ, რომელიც ბუვავეებულია და ათასფერ ვეავილებით არის შემკული! შესედეთ ზნაწინა მწერებს, როგორ გუნდ გუნდად დასტრიბლებენ მინდორში ბაღასებ შუა მოჩუხჩუხე ზატარა დეღეს. უეურეთ ახლა ფრინველებს, როგორი მხიარული ჭიკჭიკ-გალობით დაფთხრიბლებენ ბუჩქებში. ქალები ბაღში სილს ჭერეფენ, ბავშვები მხიარულად წებლში ჭეუშაღლობენ, ბანაობენ და ერთმანეთს მუჭით წებლს ასხამენ. აბა ახლა შესედეთ მუშა ხალხს, რა სიამოვნებას გრძნობენ თავის ნაშრომის ნაყოფს რომ თვალით უეურებს და დარწმუნებულია რომ მთელი წლის სამყოფი საზრდო მოუვა. დამეები?... რა მშვენიერი წინარი დამეები და ცხოველ ვარსკვლავებით მოჭედელი ცაა!...

— გეყოფა, გააწვევინა გასაფხულმა; ეველა ეგ, ჩემი დროს: უფრო კარგი და მიძხიდველია. აბა მითხარი, გაქვს შენ ჩემსავით ნათელი ღამეები? ზურმუხტოვით მწვანე ნორჩი ფოთლები? გაქვს შენ ნახაი მშვენებურ სუნნელოვანი ია და სსვა ევაველები? ბუღბუღის სანამო სტკვენა? ჭკითხეთ, ვინაჯ გინდათ, და ეველა გატყვით, რომ ჩემი დრო ეველა თქვენზედ უკეთესია.

ღები ეავაურდნენ, შელაპარაკდნენ და ბოლოს გადასწვეიტეს, ვინაჯ ზირველად შევხვდეთ, იმასა ვკითხოთო.

ამ დროს ეხასე ერთი მოწაფე ეამონდა; წიგნი იღლიაში ამოუწლიავებია, ქუდი ეკურდზედ მოუგდია და მოდის თა ვინთვის სტვენით. ბავშვს დაუძახეს ღებმა და ჭკითხეს: მთელ

წელიწადში რომელი დრო უფრო კარგია, სანთარი, შემოდგამა, საფხული თუ გასაფხულიო. დაფიქრდა ცოტა ხანს

ბავშვი, შეძღვე მოიქექა თავი და უნასუხა:—საუკეთესო საფეხუღია! მართალია, სამთარში ციგაობა შეიძლება, არც ვაძლები შემოდის, როგორც შემოდგომასზე, და ძალიანაც ცხელა... კი არა ჭგავს ჭაურით გასაფხულს, მაშინ ადამიანი ისე კარგად გრძნობს თავს, თავისუფლად ისუნთქავს გრილ ჭაერს... მაგრამ მანაც საფეხული სჯობს, რადგან მაშინ სწავლა შეწყვეტილია და სასწავლებელში ჯდობა და გაკვეთილების შესადგება არ არის საჭირო. ეს კი ისეთი მოსაწყვენია რომ რა!

— სამბეგლო ხარმაცო ბავშვო! დაუევირეს დებმა: სამთარმა, შემოდგომამ და გასაფხულმა, ხოლო საფეხულმა კი გაიღიმა და მიუბრუნდა დებს: აკი! მოგახსენეთ ქალბატონებო! დიალაც ჩემი დრო ეველასზედ მხიარულია!

დები ისევ შელანბარაკდენ და ბავშვი კი თავის გზას გაუდგა. დებს ლანბარაკის დროს მიუახლოვდა ერთი კლესკაცი, რომელსაც ვადელილ ჰერანგის ქვეშ, შხისკან დაშვარი გული უჩანდა. სელში ცელი ეჭირა. დებს კვეხარდათ იმინი დანახვა და საჩქაროდ მიძართეს იმავე კითხვით. კლესკაცმა უურაღდებით შესედა და დინჯად უნასუხა:— დიალაც სამთარი! იმიტომ რომ საფეხულში, გასაფხულსა და შემოდგომასზე იმაღენი საქმეს რომ ერთ წუთს თავისუფლად ვერ ამოისუნთქებს კაცი. მიწაც მაშინ არის მოსახსნავი, ბაღსაც მოსათიბი, ჰურიც მოსაქვლი და ათასი სხვა საქმე. ვერ მოასწრებ ერთის საქმის გასაჯებას, რომ მეორე გამოგინდება განაკეთებელი. არა, რა შეედრება სამთარს! თუ კი კაცს ლუკმა ჰური მოეპოება, არის თავისთვის მოსვენებით და განცხრომით!

— ხომ! გაუსარდა სამთარს—მართალს ვამბობდი, თუ არა?! გამაღლობ, მშობილო, დმერთმა სელი მოგიძართოს, წადი შენს გზასზე!

კლესი გაუდგა გზას და დებმა კი ისევ კამათი გამართეს.

დებს მოუახლოვდათ ახლა მონადირე; თოფი მხარზე გადაეკდო, დასოცილი ჩიტები აბგასზედ ჩამოეკიდა და მხიარული

სტკენით მოდიოდა. თან მოვეითანო შეძებარი მოსდევდა, რომელიც მოუსვენრად კუდს იქვევდა და ჭაერს ენოსვდა, რომ რამე ფრინველი ან ჩირგვებში მიძალული კურდღელი არ გამოჰპაროდა. დაინახეს დებმა და შორიდგანვე შესძახეს: თუ ღმერთი გწამს, კვითხარი, რომელია შენი აზრით საუკეთესო ნაწილი წლისა.

მონადირემ გაიცინა და ზრდილობიანად თავი დაუკრა— დიბღაც შემოდგომა! რა ნადირობაა საფხულსა და გასაფხულზე? მართალია სამთარშიაც შეიძლება ნადირობა, მაგრამ ცივა და ფრინველებიც ცოტა-და რჩება. მარტო კაკაბი და ტუის ქათამი... ნადირში მხოლოდ კურდღელი რჩება. არა ჭებავს შემოდგომას! მაშინ კაკაბიც ბეურია, იხვიც, ქედანიც, ნადირით სავსეა ტუე. არა, როგორ შეედრება სამთარი შემოდგომას! შემოდგომისთანა კარგი, ქვეუბანსეუდ არა არის—რა!—განათავა მონადირემ. თან ქუდი კეფასეუდ გადაიწია, დაუსტკინა თავის ერთგულ ძაღლს და გაემართა ტუისკენ. დები კი ამითიც არ დაკმაყოფილდნენ, მხოლოდ შემოდგომა იცინოდნა ჩუმ ჩუმად.

მოუახლოვდათ მთხოვარი; შემოურბინეს ამასაც:—სთქვი ჩქარა, რა დრო უფრო კარგი აქვს წველიწადს?

—ოჰ მშვენიერო,—უბახუსა მთხოვარმა, ჩემი აზრით ვეღლასე კარგი დრო ის არის, როცა მეტ მოწვალეებს მაძლევენ.

—ეკ ჰასუსი არ არის!—დაუვეირეს დებმა—ნუ ეშმაკობ, სთქვი, რა დრო სჯობს!

მთხოვარს შეეშინდა და ძდაბლად თავი მოიხარა.

—ნუ გამირისდებით, ესლავ მოგახსენებთ სიმართლეს. კაცმა რომ სთქვას, სამთარს არა უშავს რა, მაგრამ ის რომ თოვლჭებას და კორიანტელს წამოუშენს, ღმერთმა შეინახოს. შემოდგომაც არ არის ბეურად უკეთესი სამთარზე; შემოდგომაზე წვიმა ისე გაგუფნთავს, რომ სულ ძვალსა და რბილში

გაგიჟდება. კარგია 'საფხული, მაგრამ მაშინ რომ მსყიდველებს და მინდორ-ველად მდინარეებს ამოაშრობს, სწორედ რომ უბედურებაა! გწყურიათ კაცს, ხახა ვიძრება და მანამ ერთი სოფლიდან მეორეში მიადწევდე შენ შენი დაგკმარდება. არა, თქვენი ჭირიძე, სიძარტლისთვის ნუ გამიწყურებით და ჩემი ახრით გასაფხულს არა შეგდრება რა. არც ცხელა, არც ცივა! მძვენიერი გრილი ჭაბერი, ნათელი დღეები...

დებმა დაანებეს მთხოვარს თავი და დაიწვეს ერთ მხეთში კამათი.

მოხეზრდა მოხუც ნამუს დების ამდენი ლაპარაკი, შეინძრა, შეისწორა თავისი ტოტები და გამოელაპარაკა:

— გეყოფათ ამდენი კამათი! სულ ერთია კერაფერ დასკვნამდის ვერ მიხვალთ! გამიგონეთ, მე რას გეტყვით; უოველი თქვენგანი კარგია თავის დროზე! ჩვენს დედაძინის 'ზურგზე რომ მარტო შენ მეფობდე, 'სამთარო, მაშინ უთუოდ ველებ დაიღუპებოდა, არამც თუ ბალახი, ევავილი, ხეები, ფრინველნი და ნადირნი, ადამიანიც კი. .. უკეთესი არ იქნებოდა, თუ რომ მარტო 'საფხული იქნებოდა. როგორც შენ დროს სიცვიისგან უოველიფერი გაიუიებოდა, ისე ამის დროს სიცხისგან გამოხშებოდა და დაიწოდებ ველებფერი. არც მარტო შემოდგომა იქნებოდა კარგი, რადგან მაგისი გაუთავებელი წვიმები ველებფერს წაღებებდა და გააფუჭებდა. რასაკერაშინა ვერც არაფერ წარგებლობას მოუტანდა გასაფხული; ან კი რა შეუძლიან, თუ 'სამთრის თოვლი არ ექნება? როგორ არ იცით, რომ უოველი თქვენგანი კარგია თავის დროზე?

განუძდა მოხუცი ნამვი. დებს შერცხვათ, დაღუნეს თავი, გამოარდნენ ერთმანეთს და იმ წელიწადს ისეთი მოსაზვლი მოვიდა, როგორიც დიდი ხანი იყო, არავის ახსოვდა.

მელია და ჩიტუნა.

ყო ერთი მელია. ტყეში სეტყვადმა ძალიან მოღალა, მოძივდა, კუჭი სიმძილით ეწოდა. არც ესე ვარგაო, სთქვა. სერსი სჯობიან ღონესაო. შედგა გორბზედ და ჩიტებს დაუძახა:

— არიქათ, ჩიტებო, ჩიტებო! სელმწიფე მოდის თავის ნაზირ ვეზირით და მიძინოებით, ეველა ჩიტები უნდა დაიჭირონო.

ჩიტებმა კივილი შექმნეს: ძალიან შეეშინდათ და შეესვენენ მელიას:

— გვიშველე მელიაჲ! დაგვიფარე შავ-ბუდისგან და სიკვდილისგანაო!

მელიამ უთხრა: მე დაგიფარამთ სიკვდილისგან, თუ ჩემთან წამოხვალთ ეველაო. ჩიტები დათანხმდნენ და გაედგნენ მელიას.

მელიამ მიიუვანა თავის სოროსთან და შივ შეიუვანა. სორო ჩიტებით გაივსო. მელიამ მოკეტა კარები და ჩიტებს მიჯყო სელი. ეველა გადსანსლა გაუშამღარმა მსუნაგმა.

დარჩა ერთი ჩიტვი სოროს კუთხეში. იმასაც ძვე-
 ელოდა. მელიამ გადაღო სოროს კარები და სთქვა: ვეჭ-
 დევ დამჩნა ჩიტებიო. სინათლე შემოიჭრა მელიის ბნელ სო-
 რში. მელიამ დაინახა ჩიტუნა და შეჭმა დაუძირა:

ჩიტუნამ უთხრა: მელავ! რა დაგძრითა, მუცელი როგორ
 გავსივებიაო!.. მელიამ იფიქრა ვაი თუძრითლა გამისივდა
 ჩიტების შეჭმითაო და ზედ მხერა დაიწყო. იდროვა ჩიტუნამ
 და გარედ გამოსტა.

პლ. ოკრობელი.

ჭერკულესის ამბავი

(გერმანულიდან)

ესპანისთან ერთი კუნძულია, რომელსაც ძველად ერთიან ეძახდნენ. ამ კუნძულზე მშვენიერი ბაღანი იცოდა და ამიტომაც მეფე ჭერიონესს აქ ჰყავდა თავის მშვენიერი ცხენები. ამ ცხენების ჯოგს ჰატრონობდა მწვემსი ვერთიონი, რომელსაც ერთი დიდი ძაღლი ჰყავდა, სახელად ორთროსი. ორთროსს ორი თავი ჰქონდა და ისე ღონიერი იყო, რომ ორი ძველი ერთად ვერას დააკლებდა. თვითონ მეფე ჭერიონესი საშინელება რამ იყო: საში თავი, ექვსი ხელი და ექვსი ფეხი ჰქონდა. ძელი, ძალიან ძელი იყო ჭერიონესის ცხენების წაუვანა და სწორედ ამიტომ უბრძანა ვერიონესმა ჭერკულესს— წადი და ჭერიონესის ცხენები მომკვარეო.

ჭერკულესი ლიბის (აფრიკაშია) გზით წავიდა ერთიანსაკენ და ძალიანაც იხანა: საშინელი სიცხე იყო, რადგან მზის ღმერთი ჭელიოსი სულ ახლო მიდიოდა თავის კტლით. გაჯავრებულმა ჭერკულესმა უთხრა ჭელიოსს—სხვა გზით იარე, ანგრე ნუ მწვაჟო. ჭელიოსს გაეცინა და უპასუხა—ეს ჩემი გზა არის და შენ რა ხელი გაქვსო. ჭერკულესი მოთმინებიდან გამოვიდა და მშვიდად ისარს გაივლო ხელი. მაშინ ჭერკულესი ჯერ კიდევ უბრალო მომაკვდავი იყო და, რასაკვირველია, ჭელიოსს ვერას დააკლებდა. ჭელიოსს გული როდი მოსვლია, პირიქით მოეწონა კიდევ ასეთი გულადობა და ოქროს ნავიც ათხოვა ერთიანზე გადასასვლელად; ლიბისა და ევროპას შუა

ზღვა არის; ამ ზღვის იქით და აქეთ ნაპირს ორი დიდი კლდე და ამ კლდეებს დღესაც ჰერკულესის სვეტებს უძახიან.

ჰერკულესი რომ ზღვაზე იყო, ღმერთმა ოკეანოსმა დიდი დეღაბი ასტეხა, აბა თუ არ შეშინდებაო ჰერკულესმა შეიღდი მოხიდა: ოკეანოსი შეშინდა და ისევ დაამშვიდა ზღვა.

მივიდა ერთიანზე ხუენი გმირი; ჯერ ძალიან ოთროსი მოჰკლავდა და შემდეგ მწუკში ვერითიანი. ეს ვერითიანი ისეთი ბოროტი იყო, რომ რომელ ადამიანსაც კი დაიჭურდა, ცხენებს გადაუკვებდა საჭმელად. მეფე გერიონსმა რომ გაიგო ეს ამბავი, თვითონ მოიჭრა ჰერკულესის მოსაკლავად, მაგრამ ხუენმა გმირმა სძლია და სიცოცხლეს გამოასალმა.

ჰერკულესმა წამოიყვანა ცხენების ჯოგი, გამოატარა ესპანია და ლიგურიაში მოვიდა. აქ ლიგურებმა მოუნდომეს ცხენების წართმევა და თავს დაეცნენ. მაგრამ, ცუდი დღე დააყენა, ვინც ახლო მივიდა. მაშინ შორიდან დაუშინეს ისრები. ჰერკულესიც ისრით აძლედა ზასუსს, სანამ არ გამოკლია. ბოლოს ერთი ისარიც აღარ დარჩა და ცუდად იქნებოდა მისი საქმე, რომ მამა-ღმერთი ძევსი არ მიშველებოდა: ქვის წვიმა მოიყვანა და შავი დღე გაუთენა ლაგურებს. დღესაც ქვებითაა სავსე ეს ადგილი.

გადიარა ჰერკულესმა ალპის დიდი მთები, ჩავიდა იტალიაში და მდინარე ტიბურს მიადგა, სადაც დღეს ქალაქი რომია. მაშინ აქ ქალაქი არ იყო და ავენტინის მთის გამოქვაბულში ერთი ბოროტი დევი ცხოვრობდა, სახელად კაკოსი; ჰირიდან და ცხვირიდან სულ ცეცხლს აფრქევდა და ახლო ვერავინ მიეკარებოდა. ჰერკულესს კი ვერ შეებდა. ღამე მივიდა ჩუმიად, რამდენიმე საუკეთესო ცხენი მოიპარა და თავის გამოქვაბულში წაიყვანა; მაგრამ კვლით არ მოძაგნოსო, კუდით წაათრია ცხენები და თავის გამოქვაბულში დაამწვედია.

მეორე დღეს ბევრი ეძება ჭერკულესმა დაკარგული ცხენები, მაგრამ ვერას განდა და ისევ უსახსრად გაუდგა. ავგუსტინის მოსახლეს რომ გაუბრა, ერთმა ცხენმა დაიჭიხვინა. ეს რომ გამოქვაბულში დაშვედვეულმა ცხენებმა გაიგონეს, ჭიხვინითვე გასცეს ჰასუსი. ჭერკულესი მივიდა გამოქვაბულთან, მიანგრძობანგრიბ გამოქვაბულის შესავალში დაგროვილი დიდი ქვები, მოჭკლბ კაკოსი და თავისი ცხენები გამოიუვანა.

სანგრძლივი მგზავრობის შემდეგ ჭერკულესი დაბრუნდა საბერძნეთში და ვერისთეოსს მიჰკვარბ ერთიიდან წამოუვანილი მშვენიერი ცხენები.

ეს იუბ მუათე საქმე, ვერისთეოსისაგან დავალებული. დანარჩენი შემდეგისთვის იუოს.

ამწვანებულ სამეფოში

ზღაპარი ტუის კაცისა

(შემდეგი)

ი რა იყო: სიცივისგან ჰირველად გაელვიდა შავსალა თავკეს, რომელიც თავის დედით მოსულიყო კონცერტში, და დაუწყო თავის დედას გრძელ კუდას ღვიძებ, შინ წასასვლელად; მარამ გრძელ კუდას ისე მაგრა ჩასმინებოდა მშვენიერ ლექსებზე, რომ ვერას გზით ვერ გაიღვიძა. მაშინ სულელმა ახალ-გაზდა შავსალამ ბევრი აღბრ იფიქრა, გაიქცა შინისაკენ მარტო, რომ თვალ ნათლივ მოსულიყო სახლში. მასთან ერთად გაელვიდა ბუჭეუტას, რა დაინახა შავსალას მარტო წასვლა და სხვები კი მძინარენი, ბოროტ, სისხლის მსმელ ბუს დაეზდა ცუდი განძრასვა.—დამცა, წაიბურტეუნა მან,— სვალ კარკ სადილს გავინადებ ქორუა თავკისას! და ბებერი ავა-ზაკი ჩუმად დაედევნა უკან შავსალას. რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა თუ არა შავსალამ, ბოროტი ბუ ეცა შურდულივით, მოუკუმა ჰირი რომ არ დაევირნა, ჩუმად ავირინდა და გააქანა თავის სადგომისკენ ძველ ნახვრევ სასახლეში. როდესაც ეველას გაელვიდა, გრძელ კუდაც ადგა და დაუწყო ძებნა შავ-

სადას, აქ რომ ვერსად-ნახა, იფიქრა მინ წავიდოდა და მუხრან თითონაც. თქვენ წარმოიდგინეთ მისი ვეღა, ლშიც ვეღარ ნახა თავისი შავ-საღა! შექნა სამინელი წივილი. მის ხმაზე შეიკრიბნენ ჰორუტეგნი და ფრინველნი.— მიძველეთ! მიძველეთ! წიოდა და ტიროდა საბრლო გრძელ-კუდა, მიძველეთ ჩემი შავ-საღა, დამკვარცა, მიძოვნეთ და მოძვარეთ!... ეველას უკვარდა კეთილი გრძელ-კუდა და მისი ღაძისი, ნარნარი შავ-საღა, ამის გამო გადასწვეტიეს საერთოდ და დაუოხებელიუ შესდგომოდნენ მის ძებნას. ეველასე მოძვეტებულად ირჯებოდა ბელურა ჭეიუ-ჭეივა.— ჭივ!— ჭივ! განჭვიოდნაც ძალი და ღონე ჰქონდა, და ეცემოდა ხან იქით ხან აქეთ.

— უთუოდ ესლავე უნდა ვიძოვნოთ შავ-საღა! უჭველად ამ საათში, ამ წუთში, ამ წამსვე! ერთიანად ქვილი-სივილით შეუდგნენ ძებნას, ძერა ნისკარტმაც კი არ დაზოცა თავისი თავი და, რაკი ტეპში ჩამობნელდა, დაანთო ჩირბლდანი და უნათებდა მათ გ'ხას. მას მისდევდა უორანი, რომელიც შეუერთდა მათ ძებნაში, თავის ძვირფასი წივნი კი ძაგრე უჭირს გულზე მიკრული... მთელი საათი ეძებეს, მარამ ამაოდ. შავ-საღა არსად ჩანდა... მთელმა საათმა უბრლოდ გაიარა...

— შედექით! დასჭეივლა ბელურამ. ეველანი შედგნენ— აიძებო, რას მოგახსენებთ: ესლა დამეა, ბნელა, თუმცა ძერა გვინათებს, ძაგრამ ძინც ბვერს ვერას ვხედავთ. უნდა მოვიზბტიყოთ ბუნი, ჭოტნი და ღამურანი, ისინი კარვად ხედავენ, უჭველად გვიძოვნინან შავ-საღას. მისი რჩევა ეველას მოეწონა. ძამინვე გაგ'საზნეს ოთხი ევაზი დედალ ძამალი, რომელთაც სანათი წაიღეს და მიფრინდნენ ბებურ ბუს სასახლისაკენ, რომელთანაც იდგნენ ბუკნაჭოტნი და ღამურები. ძველ სასახლეში ბნელოდა და სიხუძე იყო, ეველას ეძინა; ევაზებმა ჩამოჭერეს ხარი რომელიც ეკიდა ძველ სასახლის კომეში და დაიწვეს რეკა. რეკასე გამოიხედეს ჯერ ღამურებმა ძერე ჭო-

ბუკნა-ღიზია; შვილის შვილი ბუ ჭევეტიანი, მას ეცნობოდა. ახალი სერთუკი. მესამე მოცუსცუსდა ჭილევაჟი ჩერხეტა. ბევრი ქვირე ჭილევაჟს არ მოეზოვებოდა თავის შვილისთვის არც სერთუკი არც ჭილეტი, მხოლოდ თეთრი საველო გაკეთებინა და თეთრივე ექლსახვევი მოეხვია. მეოთხე შებაღე თხუნელა იყო სახელად ბრუცუცა.

ფეს-გრძელამ მოახსენა: როდესაც ეორნის კითხვასე გამოძლევიდა, რაღაცა შრიალი მომესმა ბუჩქებში ჩემს უკან, სხვა-არა ვიცი რა. მას შემდეგ წამოდგა ჭილევაჟის შვილი.

— აბა შენ რაღას გვეტყვი ჭკითხა რქა—ნისკარტამ—კარო! წამოიძახა მან, დღეს სადილად ჩვენ კოდოს ეაურმა გვექნება. რქა ნისკარტამ თვალები გააჭეიტა:—სულელო, დაუევირბ მან, მე შენ დაკარგულ თავსე გელაზარაკები. თავსე? შევეითხა ჩერხეტა, ჩვენ ეაურმან ქინქლებისას და კოდოებისას ვაკეთებთ თავისთვის ხელიც არ გვიხლია..

— აი მე უგუნურო! გაუწერა რქა-ნისკარტა, დედა შენს შენისთანა ჭკვიანი შვილები კიდევ ბევრი ჭევაჟს? ბევრი! ამაჟად წარმოსთქვა მან: დედას შვილი ვევეართ ერთი მეორესე უგუნუსი, მე ვეველასე ჭკვიანი ვარ. რქა ნისკარტამ შეატერა რომ ამახგან ვერას გაიგებდა, აუქნია ფრთა და მოშორდა, ახლა უფროსთან წარდგა ბუკნა ღიზია და მოახსენა, შავსალს ველიდან წასვლა დავინახე; მას უკან მიხდევდა ზატარა ჩიტი, რომელიც ვერ გავარჩიე, ვინ იყო. მეოთხე მოწამე გამოვიდა თხუნელა ბრუცუცა—მე ვმუშაობდი ტყეში იმ საღამოსე როდესაც სინიორ ბაუეინის კონცერტი ჭქონდა—როცა ჩამოღამდა მომესმა რაღაცა ფრთების შრიალი და შესაბრალი წრიზინი თავკისა. გრძელ კუდამ, რომელიც იქვე უფროსის ეზოში იჯდა, რა გაიგონა ეს ამაჟვი მწარედ ტირილი დაიწყო. სულელი ჭილევაჟი ზირ ღია განცვიფრებით შესცქეროდა მან.— ვერ შეამჩნიე, ჭკითხა თხუნელას რქა ნისკარტამ,—ვის მიჭეავდა

თაკვი?—არა ბატონო, უნასუსა ბრუცუცად.—განა არ მოგახსენებთ, რომ ვერასა ვსედამ და სათვალეების ფული მქვს, თქვენ რომ მოწუბლება მოიღოთ და სათვალე მიბოძოთ, შემდეგი ამ კვარ შემთხვევაში გამოვიყენებდი. რქა ნისკარტა დაჭირდა ბრუცუცას სათვალეს. და კანცა ბრძანება ხეებზე გაკვრად შემდეგი განცხადება: ვუბრძანებ, მახსალას ქურდს რომ 24 საათში მიტკვაროს ქალი თავის დედა გრძელკუდას თორემ სიკვდილით იქმნება დასჯილი. ბუკნა დიზია გაქანდა მამინვე თავის ჰანასთან ამ ამბის შესატკობინებლად. ბებურ ავაზაკს ცოტა არ იეოს შეეძინდა, იცოდა რქა ნისკარტას ხუმრობა არ უუვარდა და, რომ შეეტეო ვინც იეო მახსალას წამყვანი, მამინვე დასჯიდა სიკვდილით. ჯერ გაგახვანა ღამურა

ფრიალა შესატკობად, მართლა გაკვრათ ამ კვარი განცხადება თუ არა. ფრიალა გაუღვა გზას; ტყეში დიდ მუსის ქვეშ დაი-

ნახა შრავალი ფრინველნი, იქ იდგნენ ისეი ჰრტველ ცხვირნი,
 ჭილეუბავი რომელსაც შეიდი შეილი ჭეუვდა, ერთი შეიქრეს
 ჭევიანები. მას გვერდით უდგა კოდოლა-კაკუნა, კაკუნასთან
 განთქმული მოღვესე ყორანი და გრძელ-ფეხა სერთუკით და
 ძლიანით; ვეელანი შესცქეროდნენ ძერხანგან ახლად მიკრულ
 განცხადებას. ჯერ კიბუც არ აელო ძერხას, რომელსედაც თითონ
 ავიდა და მიაკრო მძღლა განცხადება. ფრიანამ ამითი ისარ-
 გებლბ და რადგან ცუდად სედავდა დღე, ავიდა კიბუცე და
 მიადო ცხვირი სედ განცხადებას, რომელიც თავიდან ბოლო
 მდინ ჩიკითხა.—ეს ხუმრობა აღარ არის გაიფიქრა მან,
 წაკითხვის შემდეგ, ესლავ ჩემს ბატონს, ჭეეტიას, უნდა ვაცნობო
 ეს ამბავი. და უცა აქეთ იქით ცუდი მხედველების გამო, და
 გაეშურა ბუს სადგომისკენ. ფრიანამ რომ მოახსენა ყოველივე,
 ჭეეტიას, ერთი ვერბი ასრი მოუვიდა. უნდა დაებრალებინა
 მხესლას მოპარვა ბელურა ჭეიუ-ჭეივასთვის, თითონ დაესნა
 თავი და ისეი დაესჯევიებინა, რადგანაც ეჯავრებოდა. დაი-
 სურა ქუდი, კადივდო გვერდსე ზარკი, რომელშიც ჩასვა
 მხესლად, რომ ამის სადგომში
 არ ეპოვნათ, ვინიცობაა გასა-
 ჩსრეკად მოსულიყვნენ, წაილო
 თან ჯამი ვითომ და წელით მო-
 სატანად, თუძცა არ საჭიროე-
 ბდა, მაგრამ იმედი ჭქონდა
 წელით ზირს მხესდებოდა ვინმე
 ნაცნობთაგანი; და ისეც მოხდა,

ველსე შემოხედნენ ნაცნობი ფრინველნი, მამიდა ისეიც იქ
 ბრძანდებოდა თეთრი თავსახვევით, გრძელ ფეხად, კასვეული
 ძღლი და კიდევ რამდენიმე მისი ნაცნობნი.—გაუმძრჯოს
 უფალჭეეტიას—მოახსენა ისემა ჰრტველ ცხვირამ.—ბარონ ჭეეტიას
 კაკუნსწორა მას ბებერმა ბუმ, რომელსაც არ უეუარდა როცა

ბარონობით არ იხსენიებდნენ. — გამარჯვება ბარონო ჭკვეტია! გაიმეორა კეთილმა მამიდა ისევე. — ხომ შეიტყუეთ, რა საცოდობა მოხდა ჩვენს ტყეში. საწვავლი შავ-ხალა! საბრძლო მისი დედა გრძელკუდა! ბებურმა ვერაგმა მწუსარეთ გადიქინა თავი — დიად, დიად — უპასუხა მან, საცოდობა მოხდა! თუძცა მეკი შემოდლიან ხელი დავდო იმ სასინდარ მტაცებელზე, მაგრამ... და ჩაჩუმა. — ნუ თუ? მიაძახეს საერთოდ უველამ და გარს შემოვრტყენ. — გთხოვთ დავკისახელოთ, ვინ წაიუვანა, ბატონო ჭკვეტია.

— ბარონ ჭკვეტია! — გაუსწორა ხელმეორედ ბუმ, დაჭანა გრძო — თუ ზირობას მომცეთ, რომ ჩვენში დარჩება, მოგასწავნებთ ამ საიდუმლოს, და უხურულა ფრინველთ: მავხალა მოიტაცა ბელურა ჭეიუ-ჭეივამ. უველანი განცვიფრდნენ და წამოიძახეს — ნუ თუ ჭეიუ-ჭეივამ?

— დიას, უპასუხა უსინდისო ჭკვეტია მსამწუსაროდ იმან. დიზიამ ნახა თავის თვალთ, მაგრამ მე აუუკრძალე უფროსთან ამისი თქმა... აკურ თითონაც დავიმტკიცებთ და უჩვენა იქვე მოსიარულე ბუკანაზე, რომელსაც დაუძახა.

— დიზიამ რასაკვირველია უოველივე გაიმეორა, რადგანაც ზაზისგან იყო დარიგებული წინადვე. ეს ხმა სწრაფად გავრცელდა: გრძელ ფეხამ უთხრა ერთს, ის წავიდა და მეორეს უამბო იმან შესამეს და ამ გვარად სუთი წუთის განმავლობაში მთელ ტყეში იცოდნენ, რომ ბელურა ჭეი-ჭეივა იყო მავხალას მტაცებელი. რასაკვირველია რქა ნისკარტამდინაც მიადწია ამ ამბავმა. ბელურა კი არსეინად დაფრინავდა, და კიდევ ცდილობდა მიეგნო მავხალას კვლისთვის. უფროსმა რომ შეიტყო, ვინც იყო დამნაშავე, მაშინვე უბრძანა ამ საათში მომიყვანეთ ის წუშაკი ჭეიუ-ჭეივაო! ეცნენ ფრინველნი აქეთ იქით ბელურას სამეხნელად. ჭეიუ-ჭეივამ რომ ნახა ტყეში აღიაქოთი, მიფრინდა და ჭკითხა, რა ამბავი, მავ ხალასი

სპილო-გამდელი

სპილოებს ძალიან უყვართ ბავშვები. ინდოეთში, ანუ ცეილონის კუნძულზე არა ერთხელ უნახავთ სპილოები, რომელნიც ბავშვებს უვლიან. ეს უზარმაზარი გამდელი დედობრივი გრძნობით სრუნავს მასზე მიხდობილ ეძაწვილებზე.

ბევრ სახლში ცეილონში სპილოს ახევენ აკვნის რწევას და სპილო-გამდელი მშვენივრად ასრულებს ამ თანამდებობას: დაიწევს თუ არა ერმა ტირილს, სპილო თავის სორთუმით დაუწევს აკვნის რწევას, მანამ ბავშვი არ დაიძინებს, და თუ კარგა სნობამდე ვერ დააძინა, მაშინ უვირილით ატეობინებს მშობლებს, რომელნიც სამუშაოდ არიან ბაღში ან მიხდორში.

კუნძულ ცეილონზე ეოფნის დროს მოგზაური ქაკალით იღვა ერთ ინგლისელ ვაჭრის სახლში რომელსაც ცოლად ფრანგის ქალი ჰქვანდა. მათ ოთხ ბავშვს გამდლათ უშველებელი სპილო ჰქვავდათ მიხნილი. ბავშვებს მას გაატანდნენ სოლმე სასეირნოდ, და კარგადაც უვლიდა: არ მიუშვებდა წელის ახლო, მორს გაქცევის ნებას არ აძლევდა, და როდესაც ბაღლები დაიღალებოდნენ, სორთუმით ასწევდა და შეისწამდა ზურგს, რომელსედაც ეღვა ფარდული, და ისე მიიყვანდა სახლში.

ამ რამდენიმე წლის წინად, ბენარესში მშვინვარებდა შესაუარი სენი, რომელიც მუსრავდა მრავალ ხალხს. ერთ სახლში ქალაქ კარეთ უჯროსები სულ დაისოცნენ; დარჩნენ მარტო ბავშვები, რომელთაც მოძულელად სპილო ჰქვავდათ და ამანვე იკისრა

ობლების ჰატრონიობა: ერთ გოდორში ჩასხა ჰატარებთ, ხორთუშით და გაუღვა გზას, უფროს ემაწვილებსაც ახიძნა, რომ უკან გაჭეოლოდნენ. ამ გვარად მიიყვანა თავისი ვახდირ-
ლები ბავშვების ძამის მეგობართან, რომელიც ვერს ნახევარზე
იდვა. თუშცა ბავშვებს ბინა უშოვნა, მაგრამ თითონაც არ
დახანება თავი, და ერთგულად ემსახურებოდა ასევე ჰატრონს.

სწილო ძალიან გონებიანია, და იცის აუკარგის დანახვა,
შემწნეულია, რომ სიკეთეს სიკეთითვე უხდის, და ბორბტს კი
ცუდად კვიდება; თუ ვინმემ გადაჯაღრა, შურს იძიებს: აიყვანს
ხორთუშით და ისე დანანარცხებს მიწაზე, რომ იქვე სულს გააუ-
რვეინებს, ან ფეხით გაჭეკლავს. მაგრამ ისიც ესმის, ვის
როგორ მოექცეს და ბავშვებს ასე სასტიკად არა სჯის, ღონ-
დონის ზოლოციურ ბაღში შემდეგი შემთხვევა მოხდა: სწილოს
ჰატრონი რომ შინ არ იყო, მისმა 9 წლის ვაჟმა დაუწყო
სწილოს წვალება; დიდხანს უთმინა ზირუტყვმა თავის ჰატარა
ტარებლს, ბოლოს კი გადასწვიტა დაესაჯა ცელქი ბიჭი;
აიყვანა ხორთუშით და გაიღო ეშვებზე, შემინებულმა ემაწვილმა
ხმა კვლარ ამოიღო, და ძამის დამახებაც კი კვლარ შეიძლო;
სწილომ თითონ აცნობა ღრიბლით თავის ჰატრონს, რომელიც
გამოეშურა ამბის შესატყობად. მის შემოსვლასვე სწილომ
უფლებლად ჩამოსვა ძირს ემაწვილი, ალბად დარწმუნდა, რომ
საქმოდ დასაჯა იგი.

ანანტ. ამილახვარი.

* * *
ა ა ბ ა

ვინც კატას მოკლავს, საიქიოს ცხრა სუადარი უნდა
აძენოსო, იტევიან ხალხში. საიდგან წარმოადგა, ეს ცრუმორ-
წმუნებობა, აი ამის ისტორიაც: ეკვიპტელების ბევრგვარი ცხო-
ველი ჭეპუდათ წმინდად მიხეული, მაგრამ ეველა წმინდათა—
წმინდად კატა სწამდათ. ვისაც კატა მოუკვდებოდა, გლოვობ-

და და გვლუის ნიშნად, თავსე თმას იკრეჭდა. კატის
 ნისცემა უკვლახსთვის საყვლდებულა იყო. უინც კატის
 ჭაბუდა, არამც თუ განზრახს, თავის უნებურადც რომ შემოკუ
 დომოდა, სიკვდილით სჯიდენ.

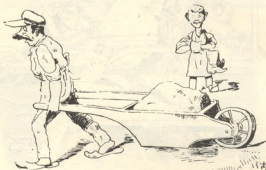
მეფენი და დიდებულნი იმკვარადვე შეჭკრაგნიდენ თავიანთ
 კატების მძორს მურითა და ნელსაცსებლებით, როგორადც
 თავიანთ გარდაცვლელულთა გვაძებს. რადგან შინაური კატა
 შუალა ქვეყნებში ეგვიპტიდან გაგრცელდა, ამიტომ ის „ნიწმი
 ღვეს“ თან გამოტყუა და ხელსში ცრუმორწმუნობად დარჩა.

სახლისო საქმეა და გასართობი

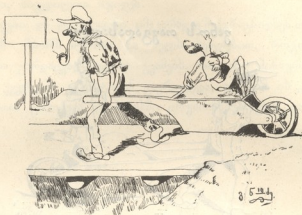
ვანოს თავგადასვლა

ვანომ ფეხით მიმხვალმა
გაიფიქრა სეირნობა;
დაინახა მან სასაგვე
შიგ ჩაჯდომა პოინდომა.

კიდევ ჩაჯდა შიკ ამახად
ვიღრე ჰეტრე თუთუნს სწევდა;

ქურდაბაცაცა ცრუშენტელა
ამ დროს ძაღსე სიონითებდა.

შიაქვს ჰეტრეს, ვანო ცმუკავს!
ჭა! სიდთანაც მიიტანა.

და გიქმევი ხვენი ვანო
იმ ნაკავს თან ჩატანა...

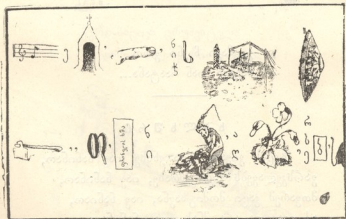
ხ ა ლ ხ უ რ ი

სეცას ვიუბუ, სეცა ვნახე, იავ ნანინაო,
ვარსკვლავებს გამოვეძრახე, იავ ნანინაო,
მთვარემ კაცი მომივსახუნა, იავ ნანინაო,
აქ იუავ და არა მნახე, იავ ნანინაო.
არ მეცაღლა, კენაცვალე, იავ ნანინაო,
მეფის ქუდსა ვკერავდიო, იავ ნანინაო,
აღის ძაფით ვუსვევდიო, იავ ნანინაო,
სედ ოქროძვედს ვუვლებდიო, იავ ნანინაო.
შვიდი დანი წამოვედით, იავ ნანინაო,

შეიღ სოფელს მოვეუფინეთ, იავ ნანინაო,
 შეიღგან დავეცით კარავი, იავ ნანინაო,
 შეიღგან შევადეთ კარები, იავ ნანინაო,
 ძირი არ შეუჭრიადეთ, იავ ნანინაო,
 ისე შევედით სოფელში, იავ ნანინაო,
 ძაღლი არ შევასძინათ, იავ ნანინაო,
 ისე ვამოველთ იქიდან, იავ ნანინაო,
 ერთი არ დავაზინათ, იავ ნანინაო.

რ ე ბ უ ს ი

გამომცემელი კნ. ნ. ე. ქობულაშვილისა.

რედაქტორები { კნ. ე. ერისთავისა.
 ნ. ზურაბიშვილისა.

 წალიწადი
 მორა
 1905

სანატორიუმი

და

საგაფხულო სამსახური

 საზაფხულო
 შობის საფლოში
 4400 ფუტის
 სიმაღლეზე.

ექიმის ვახტანგ დ. ლამბაშიძისა

მოზარდ ქალ-ვაჟთათვის 8—16 წლამდე

„პატარა-ცემი“ გაკურნიანის რეინის ვეჯემდე

„პატარა-ცემი“ მდებარეობს ბორჯომის ხეობაში, თრიალეთის ქედის ერთ-ერთ კალთაზედ, ბაკურიანის რეინის გზაზედ, სადგურ ნიკოლაევისა და საკოქავს შუა, მაღლობ ვაკეზედ, 4400 ფუტის, ანუ 1340 მეტრის სიმაღლეზედ. (230 ფუტით მაღალია აბასთუმანზე).

ამ ადგილის მდებარეობა, როგორც მთელი ხეობისა, მეტად მოხდენილია და ლამაზი. „პატარა-ცემი“ წარმოადგენს მთებით შემოზღუდულ გაშლილ ვაკეს, ფიქვენარითა და ნაძვენარით გარშემორტყმულს; მთელ დღეს მზით განათებულია და ცივი ქარისაგანაც დაფარული, ნიადაგი მშრალი და ნოტიერებას მოკლებული აქვს, ჰავა მუდამ გრილია და სითბოსიცივეც მეტად ზომიერი; ჰაერი სუფთა, მზატე და საამო, ადგილი მყუდრო და ყოველ ხმაურობას მოკლებული. შუაზედ მიუდის ბაკურიანის რეინის გზა.

აქ არის აშენებული სანატორიუმისათვის დიდი შენობა, საეაფო და საქალბო განყოფილებით, სამხრეთისაკენ მიქცეული, მთელ დღეს მზით განათებული, რომელშიაც დღე და ღამე ჰაერი მოძრაობს და იცვლება. სანატორიუმს აქვს საკუთარი სამეცნიერო ლაბორატორია და მეტეოროლოგიური სადგური.

სანატორიუმს და საზაფხულო სამყოფს **მიზნად აქვს**, გაუადვილოს მოზარდის აგებულებას დასვენება და ჯანმრთელობის მოპოვება, რომ ბუნებრივის საშუალებით და ჰიგიენურ პირობებში ცხოვრებით გამოსწორდეს ის ნაკლი, რაც სხეულში ან ავადმყოფობით არის გამოწვეული; ან ცხოვრების შეუფერებელ პირობებით; და ამნაირად ხელი შეუწყოს სხეულის განახლებასა და წესიერ მუშაობას, ფიზიკურ კეთილდღეობის მისაღწევად.

მიიღებიან: ვინც არის ნავადმყოფარი, სხვა და სხვა სნეულებისაგან დაღლილ-დასუსტებული, მეტადრე ვისაც გამოვლილი აქვს განმეორებით: ინფლუენცა, ბრონხიტი, ფილტვის სხვა და სხვა ავადმყოფობა; ვინც მაღა-დაკარგულია, სისხლ-ნაკლები, წერვებ აშლილი, ქაობის ციებით ანუ ტყირპის გადიდებით დასუსტებული; ვისაც სხეული დასძაბუნებია ჰაერის, სინათლისა და საზრდოს ნაკლებულობით, ან ცხოვრების შეუფერებელ პირობებით; სტომაქისა და ნაწლავების აშლილობით დასნეულებული, გონებით მოქანცული და საერთოდ ყველანი, ვისაც-კი სამკურნალო მეცნიერების რჩევით ესაჭიროება ჰაერის გამოცვლა, დასვენება, სხეულის გაზაგრება და ქალაქის მორიდება ცხელ ზაფხულის თვეებში.

არ მიიღებიან: მწოლიარე ავადმყოფნი, რომელიმე გადამდებ სენით შეპყრობილნი, ფილტვის სიქლექით დაავადმყოფებულნი, სულთ ავადმყოფნი და არც ისინი, ვისაც რომელიმე მიზეზისა გამო მალალ მთა-ადგილს ყოფნა სარგებლობას ვერ მოუტანს.

სამკურნალო საშუალებათ არის დასახული შემდეგი:

1) მთის წმინდა **ჰაერი**, მზატე, გრილი, ფიქვის სუნით შეზავებული და ყოველგვარ უსუფთაობას მოშორებული; დღე სულ გარედ ყოფნა, ღამე-კი ღია ფანჯრებიან სახლში წოლა.

2) გონებისა და სხეულის დასვენება, სრული მყუდროება, შუაგულ ტყეში ყოფნა, უსიამოვნო ხმაურობის შერყობით.

3) გადაჭარბებული საზრდოობა დღეში ექვსჯელ: საუზმე დილის 7 ს., მეორე 10 ს., სადილი 1 ს., სამზარი 4 ს., ვახშამი 7 ს., და მეექვსე იჯრაც 9 საათზედ.

4) წყლით ექიმობა: ტანის დაზელა, დუში და აბანო, შაერის აბანო (uft-bad, Bain dair).

5) სხვა და სხვა გვარი შექცევა-თამაშობა ევროპიდგან გამოწერილ მოძრავ სათამაშოების საშუალებით, უცხოეთის სავარჯიშო საზოგადოებათა გვეგის მიხედვით.

6) სამკურნალო ვარჯიშობა სტოკჰოლმის სავარჯიშო მთავარ ინსტიტუტში ლანგის მიერ შემოღებულ გვეგისამებრ.

7) სახალისო და გასართობი სამუშაო და სხვა დასხვა ხელ-საქმე, საადვილო და სხეულისათვის მარგებელი, თვითეულის აგებულებასთან შერჩეული. მსურველთათვის ფოტოგრაფიული ოთახი.

8) ჯგუფებად სეირნობა და მოგზაურობა ყოველ ორსამ დღეს ახლო მიდამოებში.

9) ყოველ დღეს ახლად მოტანილი მადნეული წყლები: ბორჯომის მთავე და წაღვერის რკინის წყალი, ექიმის დანიშნულებისამებრ.

10) სხვა წამლებით ექიმობა მხოლოდ აუცილებელ საკიროების დროს.

ყოველი ზემოხსენებული საშუალება შემოღებულია მეცნიერებისაგან დამტკიცებულ წესისამებრ, სწარმოებს ექიმის მუდმივ ხელმძღვანელობით და კერძოდ თვითეულის აგებულებასთან შეფარდებით.

კვირაში ერთხელ თვითეული სანატორიუმში მყოფი დაწვრილებით ისინჯება ექიმისაგან, თანაც საშეცნიერო იარაღებით აღინიშნება ის თანდათან ცვლილება, რაც დაეტყობა

თვითეულ აგებულებას, მეტადრე: წონას, ღონეს, მკერდის სისრულეს, სულის-თქმას, გულისა და მაჯის ცემას და ხს.

ყოველივე ზემოხსენებული, როგორც ხანგრძლივმა გამოცდილებამ დაამტკიცა უცხოეთის ყველა კუთხეებში და მეცნიერებამაც გამოარკვია, სხვაგვარ წამლობაზედ უფრო წარმატებით ჰკურნავს ზემოდ აღნიშნულ სნეულებათ ასე რომ ეხლა ყველასაგან სასარგებლოდ არის დასახული სანატორიუმების ბუნებრივი მკურნალობა, რასაც შედეგად მოჰყვება ხოლმე შემდეგი ცვლილება: ყოველ მოზარდს ემატება წონა, ძალი და ღონე, უგანივრდება მკერდი, უმაგრდება კუთები, სხეულის საზრდოობა უმჯობესდება. მოდუნებულ აგებულებას სიმარჯვე ემატება და გონებას სიფხიზლე, ხასიათი მშვიდდება და სწორდება, ტოლ-ამზანაგებში ყოფნით ერთობა და ზნეობრივად იწვრთნება, და რასაკვირველია ყოველივე ეს დიდათ ხელს უწყობს და აწინაურებს სხეულითაც, გონებითაც და ზნეობრივადაც მოზარდის აგებულებას.

წახვლისას თვითეულს შესაფერისი დარიგება ეძლევა, როგორც უნდა მოუაროს თავის-თავს მომავალში.

ყველანი იყოფებიან ჯგუფებად ღონის, სქესისა და წლოვანობის მიხედვით. თვითეულ ჯგუფს ჰყავს საკუთარი თვალყურის მგდებელი და ყველას-კი საერთოდ—მუდმივი ხელმძღვანელი ექიმი.

სანატორიუმში და საზაფხულო სამყოფში დადგენილი წეს-რიგი ყველასათვის სავალდებულოა. ვინც არ ლაეთანხმება მას, უნდა მიატოვოს ეს დაწესებულება ერთი კვირის განმავლობაში.

ეს წეს-რიგი, რომელსაც მიზნათ აქვს სხეულის კეთილდღეობა, ადვილი შესათვისებელია და მომავლისათვისაც სასარგებლო: სხეული პატარაობითვე ეჩვევა სიცოცხის ატანას, რივიანად სმა-კმას, სასარგებლო მოძრაობას, წესიერ მუშაობას და საერთოდ ჰიგიენურ ცხოვრებას.

სამკურნალოდ დანიშნულია ზაფხულის თვეები: 15 ივნისიდან 31 მარტამომდინარე. მიიღებინა მსურველნი ორი თვითა და ნახევრით და ორი თვითაც.

მისაღებ პირთა რიცხვი განსაზღვრულია.

ფასი პატარათათვის თვეურად ხუთი თუმანია, ხოლო მოზრდილთათვის ექვსი თუმანი, ამაშია ნაგულისხმევი: სადგომი, ლოგინი, საზრდო, განათება, წყლით ექიმობა, სარეცხის დარეცხა, წყლები, წამლები და საერთოდ ყოველ-მხრივი მოვლა და ექიმობა.

ვისაც მსურს სამკურნალოდ მოსვლა, წინდაწინვე უნდა გამოიგზავნოს ავადმყოფის სრული აღწერილობა და ადგილობრივი ექიმის წერილიც. საბოლოო გარდაწყვეტა მიღების შესახებ მხოლოდ ავადმყოფის პირადად ნახვის შემდეგ არის შესაძლებელი.

თვითთვის უნდა მოჰყვეს თან: ორგვარი ტანისამოსი: საზაფხულო და ერთი თბილი, თეთრეული 4—6-მდე, ოროლი ფეხსაცმელი, მათში ერთი უქუსლო, ქილის ქუდი მზეში სახმარად და, თუ შესაძლოა მავარი ტილოს ზევიდგან ჩასაცმელი ტანისამოსი სათამაშოდ.

ყოველ კვირას მშობლებს გაეგზავნებათ წერილი სანატორიუმის ექიმისაგან და ეუწყებათ მათი შვილის მდგომარეობის ამბავი.

დაწერილებით ცნობების შესატყობად მსურველთ უნდა მიმართონ ექიმს ვახტანგ დავითის ძეს ლაშხაშიძეს მაისის 31 დე ქალაქ თფილისს, შემდეგ-კი ბორჯომით პატარა-ცემის სანატორიუმში.

მისავლელი გზა: ბორჯომიდან ორი საათის სავალზე. ბაკურიანის რკინის გზით, მე-25 ვერსზე სადგურ ნიკოლაევოს შემდეგ საკუთარი ბაჭანია „პატარა-ცემში“, სადაც ყოველი სახალხო მატარებელი ჩერდება საკუთარ სანატორიუმისათვის.

მატარებლების მიმოსვლა: ბორჯომიდან გადის დილის 9 ს. 7 წ. „პატარა-ცემის“ სანატორიუმში მიდის 11 ს. 13 წ., პატარა-ცემიდან გამოდის ნაშუადღევის 1 ს. 19 წ. და ბორჯომს მოდის 3 ს. 29 წ. საქიროების დაგვარად დადის

მეორე მატარებელი: ბორჯომიდან ვადის ნაშუადღევს 5 ს. 28 წ. „პატარა-ცემის“ სანატორიუმში მოდის საღამოს 7 ს. 32.; პატარა ცემიდან გამოდის საღამოს 9 ს. 45 წ. ბორჯომს მოდის ღამის 11 ს. 33 წ...

ადრესი: ფოსტით: ბორჯომით — „პატარა-ცემს“ ექიმს ვ. ღამბაშიძეს. ტელეგრაფით: ბორჯომი ღამბაშიძეს.

საქართველოს
ხალხთა ბიბლიოთეკა

